

104 szám.
1923-24.

Bírálati kiadatok:

D^r. Mátyás Ede
és

D^r. Mészáros V. Géza
egyetemi tanár urak.

Debrecen, 1923. nov. 8. i.

S. J. J. J. J.
c. i. d. k. a.

Fogtudományi doctori értekezés
a közigazgatási jog köréből.

Elfgyotom Körny
Deb. 213-11-8.

Bar tulajdonos nívó és kevés formája hiányos dolo-
gat, de mert elég késleltet és helyes feljegyzés árul el, elfo-
gatom.

Debrecen 1922 nov. 9.

Ch. Weber

Flóris Tibor jogtanár.

A 2397

Psychomi jog

5
A közigazgatás működésében rendkívül nagy fontosságúnak a jogszabály által előírt és kijelölt cél tényleges megvalósulásának. E nélkül az egész közigazgatás el sem képzelhető. Fontosságra különösen nagy mai napjainkban, amikor a közigazgatás jogtudomány előrehaladt fejlődése útján arra az eredményre, hogy az állam i-

gagatása csak akkor jó, ha
egyes, legapróbb részleteiben prakti-
kus és az életnek megfelelő. Körül-
bár ezzel mit sem törődtek, - nagy
legálább is erre meglehetősen sokáig
figyelmet fordítottak. Az állami élet-
ben e kérdés hefett fontosabb feladat-
nak tekintették még a legutóbbi idő-
ben is az államformák eldöntésének
talan örökre hiápadhatatlan s hi-
menthetetlen vitáját

Stapjainkban azonban a
mélyebben gondolkorók beátyják,
hogy a dolog lényege nem mulik,

hogy a közigazgatási szervek mi-
ként végzik el a feladatokat,
melyeket az állam rájuk bíz.

Több a nagy elvek, melyek a
törvényhozó és a törvényalkotó
munkája körében, - át kell, hogy vitesse-
nek a közigazgatási funkcionáriusok
előtt, hogy a működésnél egy-egy ma-
téról valóban meg. Nem mindegyik te-
hát az állami élet sikere, hogy van-e
képesége a közigazgatásnak keltani
ezen elveket az alábbi közigazgatást
végző hivatalnokokhoz is. Hiszen
van elvárás pld. az orosz, 1906-iki

Azépen kidolgozott alhatmány, ha a
 benne foglalt elvek nem tartattak be. A
 nagy elvek átvitelé természetesen a leg-
 korábbi összefüggésben áll a történelmi
 kör működésével. Sajnos, - e tekintet-
 ben a vezetett háború és az azt követő
 gondalmak, valamint az egyre el-
 mérgeződő gazdasági, "háború" követ-
 keztében éppen ez a társadalmi or-
 tály nélkülözési leginkább nemcsak
 a belső belső miatt, de ugyancsak a
 lét fenntartásához szükséges eszköz-
 het is. Az állam súlyos helyzetében
 és a társadalmi ortály régi te-

kintéjét - a közgazgatás célja meg-
valósításának érdekében - ha nem is
teljesen, de nagy mértékben elcsatotte
s jó közgazgatásról isz közelmények
között aligha beszélhetünk

Legutóbb olvastam, hogy
a tisztviselői kar tehintéjének meg-
örösán és a közgazgatási feladat
heges működésén a seggelmi, hegesebben
a seggelmeszői joggal lehetne segíté-
ni. Annak előrebocsátás árát, hogy
az isz kijelentések eszéké jelentőséggel
bírnak, - vizsgálódásom tárgyára is-
hajtom tenni a seggelmi jogot.

A tisztviselőkhöz abban áll a közbizalmi kötelességük, hogy teljes odaadással és hűséggel végessék a közigazgatási funkciókat s alkalmas módon a törvényhatalom által alkotott szabályokhoz. Egyfelől a tekintély, másfelől az állam akaratának megvalósulása, in concreto megvalósulása szükséges a közbizalmi sikeréhez. Bizonyos fokú értelmi híresség és az állam akaratának elfogadása, - bizonyos érzület, lelki momentum szükséges ahhoz, hogy a cél megvalósuljon. Az egyéni ambíció felhajtása és fokr.

Zása, fokozatos előléptetés, tisztelet, tekintély, rang és kitüntetésök által mintegy az érzelmi tényezőkhöz felkeltését igyekszik az állam elérni, míg bizonyos vizsgák meghirdetése, humuszok rendszeresítése által az értelmi tényezőkhöz való alkalmazkodást meg. Chindeseben hívül aamban van egy közigazgatási intézmény, mely általánosan a szolgálattal való alkalmazkodásig elviraláságra hivatott és ez az állam ügymeneketi fejelemelési joga. Ezek igyekvésük az állam szerveinek a közigazgatással való alkalmazását és megfelelő működését biztosítani.

Általában azonban nemcsak a
 közszolgálati, hanem más hatalmi
 viszonyok is előállnak a fegyelmi ha-
 talm. A cél mindenütt bizonyos élet,
 vagy működési körben megtelező magy-
 tartás biztosítása. Ezen célt pedig
 részeit präventív, részeit represszív
 eszközök alkalmazásával éri el az
 állam. Nemcsak az utóbbi értele-
 ben veendő tehát a fegyelmezési jö-
 ház a mindennapi szóhasználat elő-
 sorban erre enged következtetni; ha-

¹L. Fellenh. System. 165. l.

nem abban az értelemben is, hogy
mindazon közfunkcionáriusok, akik
állami feladat megvalósításán közremű-
ködnek, alkalmasságuk szempontjából
idejekorán tudomást kerezzenek arról,
hogy működésük tárgyát tekintetben ki-
sajátos alí erők. Ezen esetben ugyanis
még mielőtt az egyén teljes alkalmat-
lan volna megállapítást nyert volna, -
hellyel foglalkoztatásával a helyes utra
terelhető a tisztviselő működése. Kis-
részt kétségtelen, hogy ha nem volna az
pld. legyezői büntetői tételek és adott
esetben a felsőbb hatóság titokban al-

Kalmanának a vétessel kemény, úgy
 hogy erről más sokasom tudna, az e-
 gész fejedelemségnek sokkal kevesebb ta-
 tása volna, mégis sokkal sürűbben
 fordulna elő a büntetésnek szükségé,
 mint így.

Az elméletben jóval kisebb
 rálik el a fejedelmi jog a büntető jog-
 tól, mint a tétiles törvény harsban. Po-
 rosorszáigban 1844. ben harsak az első
 küldön fejedelmi törvényt s ugyansak eh-
 keztetésnek küldönbséget körményes de-
 dictum és fejedelmi vétkez kört. Hogy
 az elmélet ezen álláspontot harsan

idm. keresztül tartotta, - annak sba
 abban keresztör, hogy ebből látna a
 legyelemi eljárnában éppen úgy, mint a
 büntető eljárnában meg található az
 u. n. büntető jellege. Ugy a közigar-
 gatis, mint a büntető jogalkottatás
 terén az állami akarat erőszakszerűséről
 van szó. Az állami parancs, a törvény,
 a rendelet stb. mind azoknak, akik
 az adott időben az államban élnek.
 A jogszabályok alapján az állam pol-
 gári jogilag köteleve vannak sala-
 mién. eselmény megtételére, vagy sala-
 mién eselmény elhárítására stb.

közkezelem. A közigazgatási funk-
cionáriusokra nézve tehát a fennálló
szolgálati viszony megváltoztatásán i-
rányuló magatartás, az állam akaratá-
val szembe helyeskedés, így annak teljes
negligálása nem lehet közömbös. Ez-
zel ellentétben a nem közszolgálatban
álló állampolgár - bár az is mathe-
matik, mint látnuk, az állam törvényei -
az állam akaratával szembe helyesked-
het úgy, hogy büntető eljárás alá vonása
csak akkor történhetik meg, - ha erre
az állam, illetve az igazságszolgáltatás
figyelmébe felhívott. Az első lépés

figyelembe jöhető ellentétet a kintetőjog és a helybelmi jog között tehát abban kell keresnünk, hogy míg az előbbi kintetél nélkül, minden állampolgárnak kintetési jogával általános társadalmi érdekét akar megvédeni, addig a helybelmi jog csak az állampolgárok egy bizonyos kisebb számú tömegére terjed ki s elrenden nem általános társadalmi érdekét védi figyelembe, hanem az állami akarat megvalósíthatása szempontjából mérlegeli közfunkcionáriusait. Figyelembe kell venni azonban nem hagyhatjuk figyelmen kívül.

a társadalmi érdekek védelmét sem,
mert hiszen az alkalmatlan funkcionári-
us is megvédené a társadalmat. A fe-
gyelmi célját a végre hajtó hatalom tá-
masztja egyes köztisztviselői ellen, mely-
nek célja a tisztviselő testi, értelmi és
erkölcsi képességét meghatározni, illet-
ve kötelességei teljesítésére kézszeri-
teni.

Vagyis már itt megadhat-
ható, hogy a fegyelmi jogban vannak
olyan érdekek, amelyek csak bizonyos jel-
legű emberek megatartását érintik. Ugyan

érdek feld. az, hogy a szerv pontosan
 végezzé feladatát, hogy egy flettes ha-
 tóságainak, mint az állam törvényeinek
 engedelmeskedjék, sőt feld. az sem lehet
 előtte körömből, hogy tiszteletrejes életet
 él-e a tisztviselő, vagy sem? Ezek
 tehát oly természetű magatartások,
 melyeket az állam bár mindenkire
 elvárhatna, illetve törvényt erre az ent-
 re is hozhatna, de mégis a megvalósít-
 tulás szempontjából csak az állampol-
 gároknak egy bizonyos kisebb része töme-
 gesen ilya elvárásnak. Elvárás elvár.

hatna az állam jelt. a tisztességes
 életet is, amint ezt a középkori és még
 inkább az ókori atyáskodó állam tette,-
 más kérdés azért az, hogy az új ter-
 mészetű állami akarat tényleg meg tud-
 na-e valósulni. A törvények szellemé-
 re az modern államban is természetesen
 tisztességes életmódra tanít, hevesebben
 kémszent, de az u. n. erkölcsi szabá-
 lyok érvényesülési köre az állami aka-
 rat érvényesüléseivel nem egy uton ha-
 lad.

Kindram normál megtar.

társának büntetését róla kánkír-
 nálása lesz a fegyelmezés, aminek az
 állam szervének ezen szervi minőségben
 róla magatartásán nem néve fennállnak.
 A büntetés pedig a körben és ezen érdekek
 megvédése más eljárással, más kellelem,
 más felfogással küzdő, mint a bünte-
 tő jogilag védett érdekeknek, ezért az
 erre vonatkozó szabályokat külön
 vettem. A büntető jog ismeretét a
 büntető jog, ismeret a büntető jog, fel-
 tételeit stb. ahol tehát a szerv, vagy
 az állam polgár ellen fordul, a fegyelmi-

eljárás sokan éppen a finomabb,
 etikai normák védelmét szolgálja,
 az olyan normákat, melyek a hün-
 tetőgátlóan kellő védelemre nem ta-
 lálnak.

A fegyelem a végrehajtó ha-
 talmat nem törkövisé, hogy a hivatali
 viselkedés keréket az illető magától
 vigasztalja, amennyiben pedig az
 törkövisé az illetőhöz tartozik, értelmi,
 erkölcsi hiányai miatt sikertelen,
 a fegyelem jelenti a közszolgálatban
 nem alkalmas elemek elűzését.

tását a végrehajtó hatalomból. Teme-
 eből is látszik, hogy a fegyelmi jog vég-
 sőleg az állami akaratnak in concreto
 megvalósulása szempontjából rendkívül
 nagy jelentőségű. Az ugyanezen hatító
 fegyelmezésnél, - melyről az előbb em-
 lítettünk meg-a hivatalnok a közigas-
 gatási működésből elvárolhatók. Itt
 tehát a hivatalvesztésnél feltétlenül
 a büntető jelleg¹; - azonban, mint em-
 litettük, - csak első lépésben. Mert,

¹
 V. ö. Concha: Politika II. Köt. 182 l.

hogy e tények nincsenek hűntető jellege,
 mutatja az, hogy rendesen, tehát
 nem mindenkor - csak következése a
 hűntető bírósági elítélésnek. Bekövetke-
 hetik pusztán erőltetési és értelmi kén-
 telenség esetén is, amikor nem a gonosz
 kán diást sújtják, hanem egyszerűen
 megállapítják az illető tisztviselőnek
 erőltetési, értelmi kénstelenségét. Ott van
 pl. a erő, pazarlás, gondatlanság és
 a túltöltött mellékfoglalkozás, stb. Ez a
 több említett eset éppen napjainkban
 igen jelentős és ennél a kérdésnek gyöker-

res megoldása egyetemes feladat volna. Sajnos idestotra a legyengült triatriseltek a bank kapitalizmus mólójában veszt el.

Amikor az állam fejelem, éppen ellenkező pontot indúl ki, mint a büntetőjogban. A fejelemésnél az alávetettség és engedelmeségi viszonyban levő fölötti közigazgatási hatalmának gyakorlását kaphozza a mindasokban az államban, mehekben a fejelemés jogilag van kövélve és kövélve, az nem ann kövél, nem ann kövél ill

elő, hogy az államnak hivatásán
 fejelemi eszközökkel közegcélra törekvén,
 hanem ellenkezőleg, hogy a fejelemzés
 teljességét korlátozza a közegcélra törekvén.
 Így az Egyesült Államokban és Franciaországban, ahol a hivatalkák forma nélkül elfoglalhatók,
 minceven kifejezett fejelemi jog.

A fejelemi jog azonban ger.

L. Godnow: Lesprins. du droit adm. des États
 Paris 1907. 336. l. és utóbbira: L. O. Mayer,
 Theorie des Französischen Verwaltungsrechts.
 1886. 311. l.

het jogi szabálysát, amelyben a
kötöttségűt, mint egyént jogi védel-
mére van rá állam.

Amíg a büntetőjog megle-
hetően éles büntetéseket tud definiál-
ni; addig a Jeggelmi eljárás szabályai-
sában nem, vagy csak igen ritkán ta-
lálunk ténylegesen $\S$ definiciót Jeggelmi
vétséghez, hanem inkább általános
felvételét mind a szabályok az érde-
keket, melyeket az állam védeni
szajt. $\S$ Természetű általános felvétel.

szok magalmaznak s a felforraltatás
 elterjedésének természeténél inkább tud-
 nak alkalmazkodni. Azt lehet mondani,
 hogy a bűnei szabad mérlegelésnek és
 a büntetés kimérésének inkább lehet
 szabadabb tere a fegyelmezésnél, mint
 a büntető bíróságnál. ^{1.} A büntető
 bíróság igazgáltatás, - a fegyelme-

^{1.} L. erre vonatkozólag az 1871: VIII. tc.
 53 §. t. Törvény az 1889: XXVIII. tc. 26 §. t.

is.

Az pedig jogi knlitok között több ka-
 tad, célravezetői szempontok által vea-
 tett körigazgatási tevékenység. A fejelet-
 menés..... célja - írja Omelu¹ - cél-
 ja nem a jogvédelem és megtorlás, hanem
 a körigazgatási szervek működését és e
 ssen ellen működésük költségét biztosítá-
 sa a hirtalban levő mindenennél
 hátrányos ellen"

A hirtet² és a fejeletmi jog most

¹ Kér id. m. II kötet. 182. l.

fejtegetett különbségét követkenik az is,
hogy a fejedelmi jogban az elvűlő inté-
ményét rendszerint nem ismerik.

A fejedelmi csakhöröket a végre-
hajtó hatalom alhatomai, bírói formák
mellett. Ugyanis az állami végrehajtás,
amely mai nagyobb feladatok és gradu-
sági viszonyai közt nem végrehajtható el se-
hol önherméllyel, hanem
közvetlen az államot, külön hivatal-
nokai harra, melynek gradusai léte-
biatorit az van. Chár pedig ilyen hira-

talnoki karal kemben a legyelme-
 zis, mihezt a hinteti jelleggel bir,
 mihezt a hirtalnosok rokat hirit,
 csak a pers eljaras mintjara meghata-
 rozt eljaras aljjan tortenhetik. -

Ferris munkái:

1. Kmetty Károly: Magyar közigazgatási jog.
2. Comha Győző: Politika II. köt.
3. Ferdinándy Gyula: Önkormányzati adhatmas-
terek fejelemi feladatai. 1912.
4. Lóczy András: Fejelemi jog az igazságszolgáltatásban.